

интегративный, дифференциальный, лингвокультурологический.

Ключевые слова: подходы к обучению, английский язык, студенты, коммуникативный, компетентностный, интегративный, дифференциальный, лингвокультурологический подходы.

KHOLODENKO O. V. The Modern Approaches of Teaching English the University Students: a Theoretical Approach.

The modern approaches of teaching English at Universities on the basis of the scientific literature analyzed in the article. Elaborates the most effective approaches such as communicative competence, integrative, differential, lingvocultural.

Keywords: approaches of learning English, the students, communicative competence, integrative, differential, lingvocultural approaches.

УДК 372.881.161.1

Цимбал Т. М.
**Харківський національний автомобільно-
дорожній університет**

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

У статті аналізуються можливості застосування технології проектної діяльності в навчанні іноземних студентів російської мови. Відзначається, що в сучасній педагогіці метод проектів є особово-орієнтованою технологією навчання, яка інтегрує в собі проблемний підхід, групові методи, рефлексії, презентативні, дослідницькі, пошукові та інші методики. Розглянуті особливості застосування методу проектів для формування комунікативної, країнознавчої, інтелектуальної та творчої компетенцій. Зроблені істотні методичні висновки щодо широких можливостей проектів, оскільки ставлять учнів в умови реального мовлення як підготовленого, так і не підготовленого. Звертається увага на зміну ролі викладача: на різних етапах проектної діяльності він виступає в ролі джерела нової інформації, консультанта, помічника, координатора, спостерігача. Необхідність застосування технології проектної діяльності підвищує кваліфікацію викладача та якісний рівень викладання.

Ключові слова: технологія проектної діяльності, метод проектів; комунікативна, країнознавча, інтелектуальна і творча компетенції.

Сучасні міжнародні тенденції в освіті розглядають здатність учнів до самостійного вирішення проблем у різних сферах життєдіяльності, функціональну грамотність, володіння соціальними та когнітивними компетенціями, здатність до широких узагальнень і вміння вирішувати практичні завдання на основі інтуїції та здорового глузду як один з найважливіших результатів і показників нової якості освіти. Ці обставини роблять актуальною проблему пошуку ефективних і доступних для масової практики педагогічних технологій, що дають змогу забезпечити нову якість освіти, реалізувати принцип особистісно-орієнтованої спрямованості.

Педагогічні теорії, що досліджують проблеми мотивації навчання, активізації пізнавальної діяльності, розвитку особистості і пізнавальних здібностей учнів у процесі навчання (А. Н. Леонтьєв, Л. С. Виготський, П. Я. Гальперін та ін.), дають підставу припустити, що педагогічною технологією, що відповідає вищезазначеним вимогам більш ніж інші, може слугувати технологія проектної діяльності.

Метою нашої **статті** є аналіз можливостей застосування технологій проектної діяльності в навчанні іноземних студентів російської мови.

Проектне навчання, перш за все, пов'язано з широко відомим у світовій педагогіці методом проектів і з іменами відомого американського філософа і педагога Дж. Дьюї та його учня У. Х. Кілпатрика. Цей метод також був названий методом проблем і ґрунтувався на ідеях гуманістичного напрямку у філософії та освіті. Автори [2; 3; 4] наполягали на активній діяльності учня, згідною з його особистими інтересами саме в цьому знанні. Найважливішим було показати вагомість отриманих знань, озброїти учня інструментарієм для вирішення проблем, пошуку і досліджень у життєвих ситуаціях. Біля витоків всього повинна стояти проблема з реального життя, яка знайома учню і яку необхідно вирішити, використовуючи вже отримані нові знання.

Аналіз сучасних досліджень дає змогу зробити висновок, що у сучасному освітньому процесі суть ідеї проектного навчання залишається незмінною – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають оволодіння знаннями і досвідом із застосуванням вході проектної діяльності. Проте в сучасній педагогіці метод проектів розглядається як одна з особово-орієнтованих технологій навчання, яка інтегрує в собі проблемний підхід, групові методи, рефлексії, презентативні, дослідницькі, пошукові й інші методики [1; 5; 6; 9]. Він використовується не замість систематичного предметного навчання, як це було на початку ХХ ст., а паралельно з ним, будучи повноцінним організуючим компонентом освітнього процесу.

Метод проектів заснований на розумінні того, що обов'язково повинні розвиватися пізнавальні навички учнів, їх вміння оперувати знаннями, орієнтуватися в інформаційному просторі, а також розвивати критичне і творче мислення. У роботах Н. А. Кочетурової, Д. Рускової, Е. А. Тюріної [5; 8; 9] стверджується, що проектне навчання спонукає учнів:

– виявляти здатність до осмислення своєї діяльності з позицій ціннісного підходу;

– до цілепокладання;

– до самоосвіти і самоорганізації;

– до синтезу, інтеграції та узагальнення інформації з різних джерел;

– до вміння працювати в групах і здобувати навички співробітництва;

– до розвитку почуття такту і дипломатичності;

– до вміння робити вибір, приймати рішення і давати реальну оцінку своїм можливостям;

– до вміння складати звіт про виконану роботу та ін.

Крім цього, учні в процесі роботи над проектом ставлять і вирішують свої власні, більш специфічні завдання, що формують і розвивають їх як особу.

Рішення проблеми – це завжди основа методу проектів, що передбачає не тільки інтегрування різних методів і засобів навчання, а й уміння використовувати знання з різноманітних сфер. Дослідником Є. С. Полат [6; 7] відзначається, що виконані проекти завжди повинні бути очевидними: теоретична проблема повинна мати конкретне рішення, а практична – рішення, яке готове до використання. Цеположення можна виразити лаконічною формулою: ПРОЕКТ = ПРОБЛЕМА + ПРОДУКТ.

Ґрунтуючись на принципах комунікативного підходу, метод проектів широко застосовується у багатьох країнах світу, тому що він дає змогу гармонійно інтегрувати знання студентів з різних областей, при вирішенні однієї проблеми і дає можливість застосувати отримані знання на практиці, генерувати при цьому нові ідеї, які розвивають навички цільового і автономного навчання, яке направляється. Комунікативна спрямованість проектного методу вивчення іноземної мови (російської мови як іноземної) дає змогу активно використати такі принципи комунікативного підходу, як практична спрямованість, використання максимальної кількості каналів прийому і обробки інформації, розвиток мотивації студентів, розвиток навичок автономного навчання.

Розглянемо особливості застосування проектної технології в навчанні російської мови іноземних студентів у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті.

По-перше, ми навчаємо іноземних студентів способів мовленнєвої діяльності як засобу міжкультурної і професійної взаємодії. Однією з основних цілей навчання російській мові є комунікативна компетенція, а саме: вміння слухати і чути співрозмовника, вести дискусію, відстоювати свою думку, підкріплену аргументами, лаконічно висловлювати свої думки, знаходити компроміс із співрозмовником.

По-друге, мова – це елемент культури, який функціонує в рамках певної культури, отже, потрібно знати особливості цієї культури. Це обумовлює необхідність формування у студентів-іноземців країнознавчої компетенції.

По-третє, предметом мовної діяльності є думка, яка виражається за допомогою мови. Отже, формується інтелектуальна (вміння працювати з інформацією, з текстом і різноманітним довідковим матеріалом) і творча компетенція (вміння генерувати ідеї, прогнозувати наслідки того чи іншого

рішення).

З вищепереліченого ми можемо зробити методичні висновки, істотні для навчання російської мови іноземних учнів.

1. Для кожного студента групи необхідна активна усна практика, щоб сформувати необхідні вміння та навички в тому чи іншому виді мовленнєвої діяльності, а також сформувати певний рівень лінгвістичної компетенції.

2. Для формування у студентів комунікативної компетенції потрібно створювати такі ситуації, в яких їм потрібно мислити і вирішувати певні проблеми, міркувати над можливими шляхами вирішення цих проблем з тим, щоб акцентувати увагу на змісті свого висловлювання, щоб мова виступала у своїй прямій функції – формування і формулювання цих думок. Ситуації повинні бути максимально наближені до умов реального спілкування.

3. Для сприйняття мови як засобу міжкультурної взаємодії потрібно не тільки знайомити студентів з країнознавчої тематикою, але й різними способами включати їх в активний діалог культур, щоб вони на практиці могли пізнавати особливості функціонування мови в новій для них культурі.

Таким чином, основна ідея навчання студентів російської мови як іноземної полягає не тільки у виконанні різних видів вправ, а в активній розумовій діяльності учнів, що вимагає для свого оформлення володіння певними мовними засобами. Тому звернення до методу проектів на етапі творчого застосування мовного матеріалу у рамках певної тематики перетворює заняття з російської мови в дискусію, дослідження, вирішальні, дійсно цікаві, практично значимі і доступні для студентів проблеми з урахуванням особливостей культури країни і на основі міжкультурної взаємодії. Проекти представляють нові широкі можливості вирішення методичних завдань, оскільки ставлять учнів в умови реального мовлення як підготовленого, так і непідготовленого. Для успішного використання цього методу необхідно враховувати рівень мовної підготовки студентів, сфери їх інтересів, мету навчання, а в деяких випадках і особливості національного характеру. Добре продумана структура дій у проведених проектах і особиста зацікавленість всіх учасників проекту в його здійсненні – запорука успіху.

Водночас впровадження у навчальний процес технології проектної діяльності пов'язано з об'єктивними труднощами і для викладача. Відсутність у педагога ясного і чіткого розуміння того, що йому треба знати і вміти для успішного проектування з іноземними студентами.

Студентське проектування – це самостійна активність учнів і в організації, і в здійсненні проекту. Тому викладач стає організатором необхідних умов для самостійної діяльності студентів: змінює стиль спілкування з учнями, способи і методи взаємодії. Тільки шанобливе

ставлення до самостійності студента, що має характер співробітництва і партнерства, може бути продуктивним. В іншому випадку самостійність студента, його самоврядування діями невеликі. У нього виникає відчуття, що ці дії він виконує за когось, що вони чужі. Вони не мотивовані його бажаннями, а значить, і присвоєння результату у вигляді освоєної дії немає, як немає і формування проектної діяльності.

Від педагога потрібна активність при залученні учнів до розгляду теми і проблеми проекту; в підтримці взаємодії студентів між собою, з викладачем; в роботі з матеріалом – результатом інформаційно-пошукової діяльності учнів; при порушенні рефлексивних дій і запуску самооцінювання; систематизації висновків щодо набутих знань і вмінь, щодо розвитку особистих якостей і достоїнств.

Викладач змушений проектувати свої проектні заняття та навчальні проекти для конкретної навчальної ситуації. Він опиняється в новому положенні: викладач, що формує, розвиває і нарощує вміння студентів у проектуванні, повинен працювати згідно з ситуацією, враховуючи і людський фактор, і суб'єктний характер протікання психолого-педагогічних процесів. Робота по ситуації означає, що викладач не отримує готових навчальних проектів, а змушений проектувати навчальну ситуацію кожного разу по-новому з новими учнями. Досвід і розробки колег можуть тільки підказати, на якому змісті, по якій проблемі можна здійснювати проектування.

Отже, при використанні технології проектної діяльності на заняттях російської мови у ВНЗ змінюється і роль викладача. На різних етапах проектної діяльності викладач виступає в ролі джерела нової інформації, консультанта, помічника, координатора, спостерігача. Застосування технології проектної діяльності в мовній підготовці іноземних студентів підвищує кваліфікацію викладача і якісний рівень викладання.

Використана література:

1. Бухтиярова Н. И. Метод проектов и индивидуальное программирование в продуктивном обучении / Н. И. Бухтиярова // Школьные технологии. – 2002. – № 2. – С. 108-114.
2. Дьюи Дж. Школа и общество / Дж. Дьюи // “Педагогическая логия. 2003/04 учебный год. Метод проектов в школе”. Спец. прилож. к журналу “Лицейское и гимназическое образование”. – 2003 – № 4.
3. Дьюи Дж. Демократия и образование / Дж. Дьюи ; пер. с англ. – М. : Педагогика-Пресс, 2000.
4. Килпатрик У. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / У. Х. Килпатрик // “Педагогическая логия. 2003/2004 учебный год. Метод проектов в школе”. Спец. прилож. к журналу “Лицейское и гимназическое образование”. – 2003 – № 4.
5. Кочетунова Н. А. Метод проектов в обучении языку: теория и практика. – [Электронный ресурс]. URL: <http://www.itlt.edu.rstu.ru/article4.php>
6. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учебное пособие / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Издательский центр “Академия”, 1999.
7. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 36-43.

8. Рускова Д. Использование проектного метода при обучении русскому языку с целью соединения учебы с практикой и повышения мотивации учащихся / Д. Рускова // Русское слово в мировой культуре : материалы X конгресса МАПРЯЛ. Направление IV. Методика преподавания русского языка: традиции и перспективы. – СПб., 2003. – С. 256-262.
9. Тюрина Е. А. Проектная деятельность в практическом курсе русского языка как иностранного / Е. А. Тюрина // Вестник Екатеринбургского института. – М., 2011. – № 2. – С. 3-7.

ЦИМБАЛ Т. Н. Возможности применения проектной деятельности в языковой подготовке иностранных студентов.

В статье анализируются возможности использования технологии проектной деятельности в обучении иностранных студентов русскому языку. Отмечается, что в современной педагогике метод проектов является личностно-ориентированной технологией обучения, которая интегрирует в себе проблемный подход, групповые методы, рефлексию, презентационные, исследовательские, поисковые и другие методики. Рассмотрены особенности применения метода проектов для формирования коммуникативной, страноведческой, интеллектуальной и творческой компетенций. Сделаны существенные методические выводы о широких возможностях проектов, так как они ставят учащихся в условия реального общения как подготовленного, так и не подготовленного. Обращается внимание на смену роли преподавателя: на разных этапах он выступает в роли источника новой информации, консультанта, помощника, координатора, наблюдателя. Необходимость применения технологии проектной деятельности повышает квалификацию преподавателя и качественный уровень преподавания.

Ключевые слова: технология проектной деятельности, метод проектов; коммуникативная, страноведческая, интеллектуальная и творческая компетенции.

TSYMBAL T. N. Possibilities of application technology of project activities in frames of language training for foreign students.

The paper analyzes the possibility of using the technology of project activity in teaching foreign students of Russian. It is noted that in modern pedagogy project method is a technology - oriented personnel training, which integrates a problematic approach, group methods, reflection, representational, research, search, and other techniques. The features of implementation of the method of projects for forming communicative language, geographic, intellectual and creative skills are considered. Significant methodological conclusions about wide project opportunities are made, because they put students both prepared and unprepared in a real speech conditions. Attention is drawn to the changing role of the teacher. At various stages of the project activity the teacher acts as a source of new information, consultant, assistant, coordinator of the observer. Application of technology of project activity increases the qualification of teachers and quality of teaching.

Keywords: technology of project activities, project-based learning; communicative, cultural, intellectual and creative competence.